

Studeren met Open Bijbel

Bijbelstudie sectie voor de wat meer gevorderde Bijbellezer

De brief aan de Galaten

5. Het leven in de Geest

Paulus' doop in Christus in de stad Damascus, bracht een radicale en blijvende verandering in zijn gehele levenswijze. De vroegere Farizeeër, wiens leven in alle belangrijke opzichten geregeld werd door de nauwgezette, traditionele toepassing van de wet van Mozes, wijdde zich voortaan geheel en al aan de dienst van Christus, die aan hem was verschenen. Uitdrukkingen in zijn brieven zoals "Het leven is mij Christus" en: "Christus leeft in mij", getuigen van zijn sterke besef van innige verbondenheid met zijn Heer in de hemel.

Uit eigen ervaring wist Paulus beter dan wie ook het verschil tussen een leven dat wordt beheerst door het streven de wet van Mozes na te komen, en een steeds opnieuw inspirerende gemeenschap met de levende Christus. Vandaar zijn verdriet, dat zo voelbaar is in deze brief aan de Galaten, omdat zijn niet-Joodse bekeerlingen het leven in de Geest wilden ruilen voor het regime van de wet.

Staande bovenaan de trap tussen de Romeinse kazerne en de hof van de tempel in Jeruzalem, spreekt Paulus een menigte opgewonden Joden toe, die zojuist hebben geprobeerd hem te vermoorden. Hij vertelt hun van Christus' verschijning in heerlijkheid, toen hij onderweg was naar Damascus om de volgelingen van Christus daar te vervolgen, en van de bemoedigende woorden van Ananias enkele dagen later: "Wat aarzelt u nog? Sta op, laat u dopen en uw zonden afwassen onder aanroeping van (Christus') naam" (Hand 22:16). De betekenis die de apostel aan zijn doop hechtte, als het prijsgeven van zijn vroegere levenswijze, is te zien in zijn uitleg in de brief aan de Romeinen: "wij zijn dan gedoopt in zijn dood ... wij zijn dan met Hem begraven door de doop in de dood ... wij zijn met Christus gestorven" (Rom 6:3 e.v.).

Naast zulke uitdrukkingen die de doop in Christus voorstellen als een afsterven, een afscheid nemen van het vroegere leven in een symbolische begrafenis, spreekt Paulus ook van kruisiging: "onze oude mens is medegekruis-

sigd” (v.6). In zijn brief aan de Galaten zegt Paulus hetzelfde in de eerste persoon: “Met Christus ben ik gekruisigd, en toch leef ik, dat is, niet meer mijn ik, maar Christus leeft in mij. En voor zover ik nu nog in het vlees leef, leef ik door het geloof in de Zoon van God, die mij heeft liefgehad en Zich voor mij heeft overgegeven” (Gal 2:20). Het is niet bekend of Saulus (zoals hij toen nog heette) bij Golgotha stond, toen een aantal Romeinse soldaten Christus kruisigde, zoals de Joodse raad had geëist van Pilatus. Wat wij wèl mogen veronderstellen, is dat – als hij daar was – hij zich in het gezelschap bevond van zijn collega Farizeeërs. Zij waren daarheen gegaan om de Stervende tijdens zijn laatste uren te zien, zich erop verheugend Hem eindelijk kwijt te zullen zijn. Zijn laatste uren wilden zij zo pijnlijk mogelijk maken, met hun hoon en smadelijke opmerkingen. In zijn akelige toestand, als een aan een paal hangende vervloekte, zagen zij het ontegenzeggelijke bewijs dat Hij onmogelijk de Messias van Israël kon zijn. De man die later, volgens zijn eigen getuigenis, “tot de slotsom was gekomen, dat ik tegen de naam van Jezus, de Nazoreeër, fel moest optreden”, en “in tomeloze woede” diens volgelingen tot de dood vervolgde, zal zeker niet minder onbarmhartig zijn geweest bij Christus’ terechtstelling dan bij die van Stefanus. Paulus’ woorden: “Ik ben met Christus gekruisigd”, brengen achteraf een verandering in zijn voorstelling van Jezus’ dood op Golgotha. Het is alsof de voormalige Farizeeër, die met zijn collega’s te midden van de tierende massa stond, en die de aanspraken van de Gekruisigde Israëls Messias te zijn belachelijk vond, ineens als door een bliksemflits in het nachtelijk duister tot inzicht komt. Alle schijn ten spijt is de Nazoreeër, die zijn foltering zonder enige klacht of verwijt droeg, die de vloek van de omstanders met een gebed om Gods vergiffenis beantwoordde, inderdaad de Heiland van Israël. Hij werd, zoals een van hun profeten had voorspeld, om de overtreding van zijn volk doorboord, om hun ongerechtigheid verbrijzeld, en de Man op wie de Here de zonde van anderen liet neerkomen. Het is alsof Paulus, diep getroffen door dit plotselinge inzicht, zich van de honende massa afscheidt en naar de Romeinse soldaten aan de voet van het kruis gaat, om hen te vragen met hem hetzelfde te doen als met Jezus. “Ik ben met Christus gekruisigd.” Vaak zullen zulke woorden van een voormalige vijand, die achteraf wijs is geworden, een loze kreet zijn; een ijdele zucht de klok terug te kunnen zetten, om zich anders te gedragen dan toen. In dit unieke geval is hier echter geen sprake van; want God heeft het in Zijn goedheid mogelijk gemaakt voor mensen zich achteraf te vereenzelvigen met Christus in zijn kruisiging. Jezus zei eens: “Als Ik van de aarde verhoogd ben, zal Ik allen tot Mij trekken” (Joh 12:32). Zijn vrijwillige dood was de voltooiing van de levenslange totale verloochening van zichzelf. Hoewel Hij “in alle dingen op gelijke wijze als wij is verzocht geweest”, had Hij iedere verzoeking overwonnen. Daarna leverde Hij, in gehoorzaamheid aan de Vader, het menselijk lichaam – de zetel van alle verzoeken en zonde – aan een publieke dood over; als een openlijke erkenning dat het de dood verdient.

Dit deed Hij ook als vertegenwoordiger van anderen, die vrij willen worden van zonde: “Want wat zijn dood betreft, is Hij voor de zonde eens voor altijd gestorven” (Rom 6:10). Christus “is eenmaal, bij de voleinding van de eeuwen, verschenen om door zijn offer de zonde weg te doen” (Heb 9:26). Zoals de apostel Petrus, die de kruisiging van Christus had gezien, schrijft: “die zelf onze zonden in zijn lichaam op het hout gebracht heeft, opdat wij, aan de zonden afgestorven, voor de gerechtigheid zouden leven” (1 Pet 2:24). Met de woorden: “aan de zonden afgestorven”, heeft Petrus de doop in Christus met de gevolgen daarvan voor ogen. God geeft aan anderen, die tot geloof in de verlossende betekenis van Christus zijn gekomen, de gelegenheid zich met Hem te verenigen in een symbolisch sterven met Hem in de doop, als begin van een nieuw leven. Daarin moeten de natuurlijke begeerten verloochend worden: “Want wie Christus Jezus toebehoren, hebben het vlees met zijn hartstochten en begeerten gekruisigd” (Gal 5:24).

“Toch leef ik”

Hoe zeer dit achterlaten van zijn vroegere levenswijze voor Paulus een bevrijding was, en het begin werd van een oneindig rijker bestaan, blijkt uit de passage waarin hij ze tegenover elkaar stelt: “Om zijnentwil heb ik dit alles prijsgegeven en houd het voor vuilnis, opdat ik Christus moge winnen” (Flp 3:8). In plaats van een sterke, zelfbewuste poging naar regels te leven, heeft hij een innige relatie met de levende Christus gevonden. Een diepgaand gevoel van verbondenheid met Hem in zijn dagelijkse ervaringen als zijn apostel en dienaar. Hij verduidelijkt deze winst ten opzichte van de situatie waarin hij zich daarvoor bevond, in de daaropvolgende woorden: “Dit alles om Hem te kennen en de kracht van zijn opstanding en de gemeenschap aan zijn lijden, of ik, aan zijn dood gelijkvormig wordende, zou mogen komen tot de opstanding uit de doden” (Flp 3:10,11).

Dezelfde winst die zijn geloof in Christus hem geschonken heeft, komt ook tot uitdrukking in deze brief aan de Galaten, als hij terugblijkt op zijn bekering: “Met Christus ben ik gekruisigd, en toch leef ik, dat is, niet meer mijn ik, maar Christus leeft in mij. En voor zover ik nu nog in het vlees leef, leef ik door het geloof in de Zoon van God, die mij heeft liefgehad en Zich voor mij heeft overgegeven” (Gal 2:20). De woorden: “Christus leeft in mij” doelen niet op een mystieke ervaringstoestand, waarin Paulus door passieve meditatie tijdelijk ‘buiten zichzelf treedt’, zoals in sommige oosterse religies. Hij was, ook na zijn doop, een sterke persoonlijkheid – actief in zijn denken, plannen en ondernemingen. Lucas’ verslag in zijn boek de Handelingen van de apostelen, en nog meer Paulus’ eigen brieven, getuigen van de vitaliteit en overredingskracht van een dynamisch karakter. Maar nu staat hij geheel en al in de dienst van Christus, “die mij heeft liefgehad en Zich voor mij heeft overgegeven”. Hoe was het mogelijk dat hij, de verbeterde vervolger van de Nazoreeërs, die voor

zijn eigen gevoel de eerste plaats onder alle zondaars zou moeten innemen (1 Tim 1:15), het voorwerp kon zijn van de genegenheid van de verhoogde Christus? “De liefde van Christus dringt ons” schreef hij eens. Daarmee bedoelde hij niet zijn liefde voor Christus, want daarover zweeg hij gewoonlijk. Hij sprak liever over zijn relatie met Christus als geloof in, vertrouwen op, de verhoogde Heer in de hemel: “ik leef door het geloof in de Zoon van God”. Het was Christus’ liefde voor Hem die hem zo sterk motiveerde, die in zijn leven werkte als een dynamische kracht. Volgens de wil van de Vader, die Paulus vóór de grondlegging van de wereld had uitverkoren, had Christus hem geroepen, met één slag het bolwerk van zijn Farizeïsme geslecht, en hem tot zijn ‘krijgsgevangene’ gemaakt om vrijheid te vinden in zijn dienst. Uit dankbaarheid hiervoor kon hij nooit genoeg voor Christus doen.

Het leven in de Geest

Paulus spreekt van het nieuwe leven in Christus als een leven in de Geest. In deze brief aan de Galaten, bijvoorbeeld, komt hij hier steeds op terug. “God heeft de Geest van zijn Zoon uitgezonden in onze harten” (4:6). De gelovigen in Galatië zijn “begonnen met de Geest” (3:3). Hij roept hen op te “wandelen door de Geest”, zich door de Geest te laten leiden, de vrucht van de Geest voort te brengen, en op de akker van de Geest te zaaien.

De Geest van God is vooral zijn onzichtbare kracht, invloed en aanwezigheid. De Geest van Christus is daarom: Christus in zijn activiteit en aanwezigheid onder zijn volk. Omdat deze kracht zich in de vroege gemeente uitte in wonderbaarlijke bekwaamheden, zoals de gaven van profetie, genezingen en het spreken in tongen, wordt de Geest vaak als iets onpersoonlijks beschouwd. Maar aan de andere kant wordt de Geest ook gezien als een aparte, derde, Persoon naast God en Christus. Beide opvattingen komen echter niet overeen met wat de Bijbel daarover zegt. Als Paulus, bijvoorbeeld, in Romeinen 8 zegt: “de Geest zelf pleit voor ons” (v.26) en vervolgens: “Jezus Christus is het, die ook voor ons pleit” (v.34), is het duidelijk dat daar weinig onpersoonlijks aan is. Ook bedoelt hij niet te zeggen dat er twee Pleitbezorgers zijn. Er is immers “één middelaar tussen God en mensen, de mens Christus Jezus” (1 Tim 2:5). In het eerste van deze twee gevallen denkt Paulus aan Christus die in de Geest naast zijn biddende discipel op aarde staat, en in het tweede aan Christus in zijn objectieve bestaan als de hogepriester van zijn volk bij zijn Vader in de hemel. Paulus identificeert Christus met de Geest als hij schrijft: “De Here nu is de Geest; en waar de Geest van de Here is, is vrijheid” (2 Kor 3:17).

In tegenstelling tot de andere apostelen had Paulus de ervaring niet gekend met de ‘historische Jezus’ door het Joodse land te trekken tijdens diens arbeid onder zijn volk. Maar evenals het geval was met de andere apostelen, was zijn voortdurende gemeenschap met de verheerlijkte Christus, die in de Geest met hem was, een nog rijkere ervaring.

Met het oog op de velen die Hem niet in de tijd van zijn predikingswerk hadden gekend, maar in de toekomst tot geloof in Hem zouden komen, sprak Jezus op de vooravond van zijn dood over deze gemeenschap: “Indien iemand Mij liefheeft, zal hij mijn woord bewaren en mijn Vader zal hem liefhebben en Wij zullen tot hem komen en bij hem wonen” (Joh 14:23). Aan het eind van de laatste van zijn zeven brieven aan de gemeenten – die aan Laodicea – geeft Hij een soortgelijke belofte: “Zie, Ik sta aan de deur en Ik klop. Indien iemand naar mijn stem hoort en de deur opent, Ik zal bij hem binnenkomen en maaltijd met hem houden en hij met Mij” (Op 3:20). Dat deze inwoning van de verhoogde Christus in zijn gemeente en in iedere aparte gelovige gelijk is aan de inwoning van de Geest, blijkt uit Paulus’ woorden in zijn brief aan de Romeinen: “U daarentegen bent niet in het vlees, maar in de Geest, althans, indien Gods Geest in u woont. Indien iemand echter de Geest van Christus niet heeft, die behoort Hem niet toe. Indien Christus in u is, dan is wel het lichaam dood vanwege de zonde, maar de geest is leven vanwege de gerechtigheid. En indien de Geest van Hem, die Jezus uit de doden heeft opgewekt, in u woont, dan zal Hij, die Christus Jezus uit de doden opgewekt heeft, ook uw sterfelijke lichamen levend maken door zijn Geest, die in u woont” (Rom 8:9-11).

In het vlees en in de Geest

Paulus beschrijft de toestand van een mens vóór en na zijn doop met de uitdrukkingen “in het vlees” en “in de Geest”. “Want toen wij in het vlees waren, werkten de zondige hartstochten ... om voor de dood vrucht te dragen; maar thans dienen wij in de nieuwe staat van de Geest” (Rom 7:5,6). “U daarentegen bent niet in het vlees, maar in de Geest” (Rom 8:9). Het leven in het vlees is een leven dat wordt beheerst door menselijke verlangens, en is gericht op menselijke doeleinden, terwijl het leven in de Geest bepaald wordt door de wil van de Vader en de Zoon.

Uitgaande van deze nieuwe toestand, ontstaan door een geestelijke opstanding met Christus uit een watergraf, spoort Paulus de gelovigen aan zich overeenkomstig hun nieuwe status te gedragen: “wandelt door de Geest en voldoet niet aan het begeren van het vlees”; “Indien wij door de Geest leven, laten wij ook door de Geest het spoor houden” (Gal 5:16,25). De gelovige is opgenomen in een nieuw levensverband met Christus, en moet in overeenstemming met zijn wil leren leven. In dit verband hebben de uitdrukkingen “de gezindheid van het vlees” en “de gezindheid van de Geest” niet zozeer betrekking op een bepaalde geestesgesteldheid, maar de actieve betekenis van datgene waarop een mens zich richt, waarop hij steeds bedacht is, het doel in zijn leven. De gelovige wordt genoodzaakt steeds te kiezen, want het vlees en de Geest zijn in een onverzoenlijk conflict met elkaar. Omdat de verlangens van het vlees zo sterk zijn, kan de gelovige niet altijd doen wat hij wil: “Want het begeren van het vlees gaat in tegen de Geest en dat van de Geest tegen het

vlees – want deze staan tegenover elkaar – zodat u niet doet wat u maar wenst” (Gal 5:17).

Paulus ziet de gelovige in dit leven als een landbouwer in de zaaitijd. Wat hij zaait bepaalt wat hij te zijner tijd zal oogsten. In de geestelijke sfeer is er een direct verband tussen de wijze waarop een mens zijn gelegenheden Christus te dienen benut, en wat hij op de oordeelsdag zal ontvangen. Het zou onverstandig zijn illusies te koesteren door een misplaatst vertrouwen op Gods goedheid: “Dwaalt niet, God laat niet met Zich spotten. Want wat een mens zaait, zal hij ook oogsten” (Gal 6:7). De mens die leeft voor deze wereld, voor zijn ambities, huiselijke gerieflijkheden, zijn liefhebberijen en ander tijdverdrijf, heeft buiten deze wereld uiteindelijk niets. Met zulke vermaningen herinnert Paulus ons aan de woorden van Jezus: “men leest toch geen druiven van dorrens of vijgen van distels?” (Mat 7:16), en aan diens gelijkenissen van de ponden en talenten, waarin de slaven hun heer tijdens zijn afwezigheid trouw en ijverig dienden en bij zijn terugkomst rijkelijk beloond werden.

De vrucht van de Geest

Evenals op andere plaatsen in zijn brieven, stelt Paulus een lijst van zonden op, die vooral kenmerkend waren voor de heidenwereld, en die hij “de werken van het vlees” noemt. Daartegenover noemt hij enkele deugden als “de vrucht van de Geest”: “liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheid, vriendelijkheid, goedheid, trouw, zachtmoedigheid, zelfbeheersing” (Gal 5:22). Het woord ‘vrucht’ geeft aan dat zij afhankelijk zijn van de invloed van Christus. Liefde, vooral voor medegelovigen, wordt sterk gemotiveerd en gericht door de liefde die Christus in zijn lijden en sterven heeft bewezen: “gelijk Ik u liefgehad heb, dat u ook elkaar liefhebt” (Joh 13:34). De blijdschap welt op uit het hart, bij het besef door Christus verlost en met de Vader verzoend te zijn en aangegenomen te zijn als Zijn kinderen. Vrede geeft de relatie met God aan, dankzij het heilswerk van Christus: “Wij dan, gerechtvaardigd uit het geloof, hebben vrede met God door onze Here Jezus Christus” (Rom 5:1). Niet de eis van de wet, maar de invloed van de Geest is in staat zulke kwaliteiten te kweken.

A.H.